

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ
ΔΕΥΤΕΡΑ 27 ΙΟΥΝΙΟΥ 2016
ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

ΘΕΜΑ Α

Α1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση είναι σωστή ή τη λέξη Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

α. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Α.Ε.Π.) σε σταθερές τιμές του έτους βάσης λέγεται πραγματικό και μετρά τις πραγματικές μεταβολές του προϊόντος από έτος σε έτος.

Σωστό

Σελ. 136 σχολικού: «Το Α.Ε.Π. σε σταθερές τιμές του έτους βάσης λέγεται πραγματικό και μετρά τις πραγματικές μεταβολές του προϊόντος από έτος σε έτος.»

β. Επιτόκιο είναι ο τόκος των χιλίων (1.000) ευρώ σε ένα έτος.

Λάθος

Σωστή διατύπωση — Σελ. 157 σχολικού: «Επιτόκιο είναι ο τόκος των 100 ευρώ σε ένα έτος.»

γ. Το ποσοστό ανεργίας δίνεται από τον τύπο:

$$\text{Ποσοστό ανεργίας} = \frac{\text{Εργατικό δυναμικό}}{\text{Αριθμός ανέργων}} \times 100$$

Λάθος

Σελ. 169 σχολικού

Σωστός τύπος:

$$\text{Ποσοστό ανεργίας} = \frac{\text{Αριθμός ανέργων}}{\text{Εργατικό δυναμικό}} \cdot 100$$

δ. Φορολογική βάση είναι το εισόδημα, η περιουσία και η δαπάνη του φορολογούμενου.

Σωστό

Σελ. 180 σχολικού: «Φορολογική βάση είναι το εισόδημα, η περιουσία και η δαπάνη του φορολογουμένου.»

ε. Ο κρατικός προϋπολογισμός είναι ένας λογαριασμός που περιέχει όλες τις δαπάνες που προβλέπεται να γίνουν από το Κράτος μέσα σε ένα έτος και όλα τα έσοδα που προβλέπεται να εισπράξει το Κράτος κατά το ίδιο έτος.

Σωστό

Σελ. 182 σχολικού: «Ο Κρατικός Προϋπολογισμός είναι ένας λογαριασμός που περιέχει όλες τις δαπάνες που προβλέπεται να γίνουν από το Κράτος μέσα σε ένα έτος και όλα τα έσοδα που προβλέπεται να εισπράξει το Κράτος κατά το ίδιο έτος.»

Μονάδες 15

A2. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό καθεμιάς από τις παρακάτω προτάσεις και δίπλα στον αριθμό, το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

1. Ο πολίτης Α που έχει ετήσιο εισόδημα 25.000 ευρώ και φορολογείται με την παρακάτω κλίμακα:

Ετήσιο Εισόδημα σε ευρώ	Φορολογικός συντελεστής
0 – 10.000	0%
10.001 – 20.000	10%
20.001 και άνω	20%

θα πληρώσει ετήσιο φόρο:

- α. 2.000 ευρώ
- β. 2.500 ευρώ
- γ. 5.000 ευρώ
- δ. 1.500 ευρώ

Σωστή απάντηση: α. — Σελ. 181 σχολικού

Εφαρμόζουμε τον συντελεστή χωριστά στο εισόδημα κάθε φορολογικού κλιμακίου:

Φόρος = Φορολογική βάση · Φορολογικός συντελεστής

$\Leftrightarrow \text{Φόρος}_A = 10.000 \cdot 0 + 10.000 \cdot 0,10 + 5.000 \cdot 0,20 = 2.000$
ευρώ

2. Το τρακτέρ που χρησιμοποιείται στην αγροτική παραγωγή είναι:

- α. καταναλωτό, υλικό και κεφαλαιουχικό αγαθό
- β. καταναλωτό, άυλο και καταναλωτικό αγαθό
- γ. διαρκές, υλικό και καταναλωτικό αγαθό
- δ. διαρκές, υλικό και κεφαλαιουχικό αγαθό

Μονάδες 10

Σωστή απάντηση: δ.

Σελ. 12 σχολικού: «Διαρκή είναι εκείνα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν πολλές φορές για τον ίδιο σκοπό, χωρίς να μεταβληθεί η φυσική τους υπόσταση. Π.χ. τα έπιπλα, τα ρούχα, τα αυτοκίνητα κτλ.»

Σελ. 12 σχολικού: «Κεφαλαιουχικά αγαθά είναι εκείνα που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία από την οποία παράγονται άλλα αγαθά. Π.χ. το τρακτέρ που χρησιμοποιείται στην αγροτική παραγωγή, ο αργαλειός που χρησιμοποιείται για την παραγωγή υφάσματος, το κτίριο ενός εργοστασίου.»

Το τρακτέρ έχει υλική υπόσταση, χρησιμοποιείται επανειλημμένα και συμμετέχει στην παραγωγή άλλων αγαθών. Είναι υλικό, διαρκές και κεφαλαιουχικό αγαθό.

ΘΕΜΑ Β

Β1. Να περιγράψετε τις βασικές λειτουργίες του χρήματος που το καθιστούν απαραίτητο για την οικονομική οργάνωση της κοινωνίας.

Μονάδες 15

Σελ. 152 σχολικού

Οι βασικές λειτουργίες του χρήματος που το καθιστούν απαραίτητο για την οικονομική οργάνωση της κοινωνίας είναι οι εξής:

α) Μέσο συναλλαγής

Από τα προηγούμενα γίνεται φανερό ότι κύρια λειτουργία του χρήματος είναι η χρησιμοποίησή του ως μέσου συναλλαγής. Σε αυτή τη λειτουργία οφείλονται ο μεγάλος καταμερισμός των έργων και η ανάπτυξη του εμπορίου.

β) Μονάδα μέτρησης αξίας

Η ζήτηση και η προσφορά διαμορφώνουν στην αγορά την τιμή ενός αγαθού σε χρηματικές μονάδες. Έτσι η αξία κάθε προϊόντος εκφράζεται σε χρηματικές μονάδες. Για παράδειγμα, η αξία ενός μολυβιού είναι 0,5 ευρώ, ενός τετραδίου 2 ευρώ κτλ., το ευρώ, δηλαδή, γίνεται το μέτρο της απόλυτης αξίας των αγαθών. Μπορούμε επίσης με το χρήμα να προσδιορίσουμε την αξία ενός αγαθού σε σχέση με την αξία ενός άλλου, δηλαδή τη σχετική αξία των αγαθών. Στο παράδειγμά μας η σχετική αξία ενός τετραδίου είναι 4 μολύβια ($4 \cdot 0,5 = 2$).

γ) Μέσο διατήρησης αξιών

Εφόσον το χρήμα είναι μέτρο της απόλυτης αξίας των αγαθών, ο κάτοχος χρήματος μπορεί να διαθέτει τμηματικά μέρος των χρημάτων του για την αγορά αγαθών. Παράδειγμα: Έστω ένας παραγωγός σιταριού σε μια οικονομία που δε χρησιμοποιεί χρήμα. Ο παραγωγός είναι υποχρεωμένος να διατηρεί σε αποθήκες την ετήσια παραγωγή σιταριού και να τη διαθέτει τμηματικά, ανταλλάσσοντάς την με άλλα αγαθά που έχει ανάγκη. Αν όμως γινόταν χρήση του χρήματος, ο ίδιος παραγωγός θα είχε τη δυνατότητα να πουλήσει ολόκληρη τη σοδιά του και να εισπράξει την αξία της σε χρήμα, το οποίο θα μπορούσε να δαπανά τμηματικά σε διαφορετικές χρονικές στιγμές για τις ανάγκες του. Έτσι το χρήμα γίνεται και μέσο διατήρησης αξιών.

B2. Να περιγράψετε τη φάση της καθόδου του οικονομικού κύκλου.

Μονάδες 10

Σελ. 165 σχολικού

δ) Η φάση της καθόδου

Τα φαινόμενα που παρατηρούνται στη φάση της καθόδου είναι τα αντίθετα απ' αυτά που συναντάμε στην ανοδική πορεία της οικονομίας: μείωση της κατανάλωσης, στασιμότητα ή μείωση των επενδύσεων, μείωση του εισοδήματος και της απασχόλησης. Όπως αναφέραμε και πιο πάνω, οι κύκλοι διαφέρουν τόσο ως προς τη διάρκειά τους όσο και ως προς την έκταση των φαινομένων που παρατηρούνται. Έτσι, άλλες φορές η φάση της καθόδου τελειώνει γρήγορα, οπότε η οικονομία ξαναρχίζει την ανοδική πορεία σχετικά ανώδυνα, και άλλες φορές οδηγεί σε παρατεταμένη ύφεση με όλα τα συμπτώματα που περιγράψαμε πιο πάνω.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Να περιγράψετε τις σπουδαιότερες αιτίες για τις οποίες το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Α.Ε.Π.), όταν χρησιμοποιείται ως δείκτης οικονομικής ευημερίας, παρουσιάζει ατέλειες και αδυναμίες.

Μονάδες 25

Σελ. 142–143 σχολικού

Το Α.Ε.Π. είναι ένα μέγεθος που μας πληροφορεί για την οικονομική ευημερία μιας χώρας. Το κατά κεφαλήν πραγματικό Α.Ε.Π. μετρά το βιοτικό επίπεδο της χώρας. Όμως, παρά τη σπουδαιότητα και χρησιμότητά του το Α.Ε.Π. παρουσιάζει ατέλειες και αδυναμίες, οι οποίες οφείλονται σε πολλές αιτίες. Οι σπουδαιότερες είναι:

α) Το Α.Ε.Π. δεν περιλαμβάνει την αξία της παραγωγής που αφορά στην ιδιοκατανάλωση, γιατί αυτή δε γίνεται αντικείμενο αγοραπωλησίας. Για παράδειγμα, το φαγητό που μαγειρεύει μια νοικοκυρά στο σπίτι δε διαφέρει καθόλου από το φαγητό ενός εστιατορίου. Και όμως, η προστιθέμενη αξία, με το μαγείρεμα που γίνεται στο σπίτι, δεν υπολογίζεται στο Α.Ε.Π.

β) Το Α.Ε.Π. είναι ποσοτικός και όχι ποιοτικός δείκτης. Η βελτίωση της ποιότητας, όταν δεν εκφράζεται στην τιμή, δεν καταγράφεται στο Α.Ε.Π. Η ποιότητα, όμως, είναι εξίσου σημαντικός παράγοντας με την ποσότητα. Είναι σημαντικό επίσης να αναφερθεί ότι η ποιότητα ζωής, που προέρχεται, για παράδειγμα, από την καθαρή ατμόσφαιρα, είναι ουσιώδης παράγοντας για την υγεία και την πιθανή διάρκεια της ζωής, δεν περιλαμβάνεται όμως, δυστυχώς, στους υπολογισμούς του Α.Ε.Π.

γ) Το Α.Ε.Π. αγνοεί τη σύνθεση και την κατανομή της παραγωγής. Το Α.Ε.Π. εκφράζει το μέγεθος παραγωγής αλλά όχι και τη σύνθεση, δηλαδή το είδος των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται. Η ευημερία όμως μιας οικονομίας σίγουρα επηρεάζεται, αν, για παράδειγμα, το ποσοστό παραγωγής που αντιπροσωπεύει πολεμικά αγαθά μεταβληθεί εις βάρος της σχέσης με τα καταναλωτικά αγαθά. Ένας άλλος παράγοντας που επηρεάζει την οικονομική ευημερία των πολιτών, αλλά δεν εκφράζεται στο Α.Ε.Π., είναι η κατανομή της παραγωγής (εισοδήματος) ανάμεσα στα μέλη μιας οικονομίας. Η κατανομή αυτή όμως, αν βελτιώνεται ή χειροτερεύει, επηρεάζει θετικά ή αρνητικά αντίστοιχα τη ζωή των πολιτών. Όσο πιο ισομερής είναι η κατανομή του Α.Ε.Π. τόσο πιο ψηλό θεωρείται το βιοτικό επίπεδο μιας χώρας, γιατί μικραίνει το χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών.

δ) Το Α.Ε.Π. δεν συμπεριλαμβάνει την αξία των αγαθών και υπηρεσιών της παραοικονομίας. Παραοικονομία είναι το μέρος της οικονομικής δραστηριότητας το οποίο αποκρύπτουν οι πολίτες από το κράτος, είτε επειδή θέλουν να αποφύγουν τη φορολόγησή της είτε επειδή είναι παράνομη, όπως λαθρεμπόριο, ναρκωτικά κτλ. Όλες αυτές οι οικονομικές δραστηριότητες δεν καταγράφονται στο Α.Ε.Π. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι οι ατέλειες αυτές του Α.Ε.Π. κάνουν προβληματική και τη σύγκριση του βιοτικού επιπέδου μεταξύ διαφόρων κρατών. Το μέγεθος της παραοικονομίας, για παράδειγμα, διαφέρει από χώρα σε χώρα, άρα και οι συγκρίσεις είναι προβληματικές.

ΘΕΜΑ Δ

Να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τον παρακάτω πίνακα Παραγωγικών Δυνατοτήτων μιας υποθετικής οικονομίας, η οποία με δεδομένη τεχνολογία παράγει μόνο δύο αγαθά Χ και Ψ, χρησιμοποιώντας αποδοτικά όλους τους παραγωγικούς συντελεστές της.

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΠΟΣΟΤΗΤΩΝ	ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΕΣ ΠΟΣΟΤΗΤΕΣ ΑΓΑΘΟΥ Χ	ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΕΣ ΠΟΣΟΤΗΤΕΣ ΑΓΑΘΟΥ Ψ	ΚΟΣΤΟΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ ΑΓΑΘΟΥ Χ (σε μονάδες του Ψ)	ΚΟΣΤΟΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ ΑΓΑΘΟΥ Ψ (σε μονάδες του Χ)
A	60	0		
			4	;
B	40	;		
			;	0,5
Γ	20	120		
			1	;
Δ	0	;		

Δ1. Κάνοντας τους κατάλληλους υπολογισμούς στο τετράδιό σας, να αντικαταστήσετε τα πέντε (5) ερωτηματικά του πίνακα με τις σωστές τιμές.

Μονάδες 10

Στο τμήμα AB:

$$ΚΕ_{Χ \rightarrow \Psi} = \frac{\Delta \Psi}{\Delta X} \Leftrightarrow 4 = \frac{\Psi_B - 0}{60 - 40} \Leftrightarrow \Psi_B = 4 \cdot (60 - 40) = 80$$

μονάδες Ψ

$$ΚΕ_{\Psi \rightarrow X} = \frac{1}{ΚΕ_{Χ \rightarrow \Psi}} \Leftrightarrow ΚΕ_{\Psi \rightarrow X} = \frac{1}{4} = 0,25 \text{ μονάδες Χ ανά}$$

επιπλέον μονάδα Ψ

Στο τμήμα ΒΓ:

$$KE_{X \rightarrow \Psi} = \frac{1}{KE_{\Psi \rightarrow X}} \Leftrightarrow KE_{X \rightarrow \Psi} = \frac{1}{0,5} = 2 \text{ μονάδες } \Psi \text{ ανά επιπλέον μονάδα } X$$

Στο τμήμα ΓΔ:

$$KE_{X \rightarrow \Psi} = \frac{\Delta \Psi}{\Delta X} \Leftrightarrow 1 = \frac{\Psi_{\Delta} - 120}{20 - 0}$$

$$\Leftrightarrow \Psi_{\Delta} = 120 + 1 \cdot (20 - 0) = 140 \text{ μονάδες } \Psi$$

$$KE_{\Psi \rightarrow X} = \frac{1}{KE_{X \rightarrow \Psi}} \Leftrightarrow KE_{\Psi \rightarrow X} = \frac{1}{1} = 1 \text{ μονάδα } X \text{ ανά επιπλέον μονάδα } \Psi$$

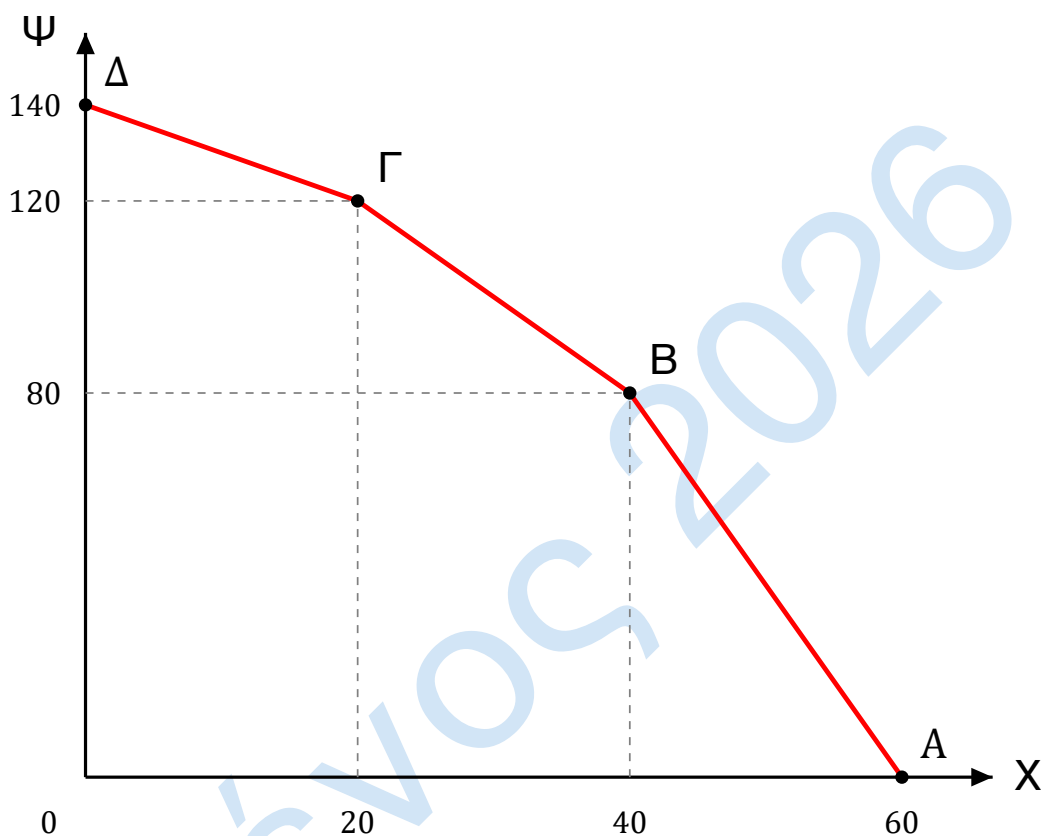
Ο συμπληρωμένος πίνακας είναι:

Συνδυασμοί	X	Ψ	$KE_{X \rightarrow \Psi}$	$KE_{\Psi \rightarrow X}$
A	60	0		
			4	0,25
B	40	80		
			2	0,5
Γ	20	120		
			1	1
Δ	0	140		

Δ2. Να σχεδιάσετε με στυλό στο τετράδιό σας την Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων (ΚΠΔ) της οικονομίας.

Μονάδες 5

Δ3. Αν η οικονομία παράγει 50 μονάδες του αγαθού Χ, ποια είναι η μέγιστη ποσότητα του αγαθού Ψ που μπορεί να παραχθεί;

Μονάδες 5

Για $X = 50$ ο μέγιστος συνδυασμός A' ανήκει στο AB:

Συνδυασμοί	X	Ψ
A	60	0
A'	50	$\Psi_{A'}$
B	40	80

Στο τμήμα AB:

$$KE_{X \rightarrow \Psi} = \frac{\Delta \Psi}{\Delta X} \Leftrightarrow KE_{X \rightarrow \Psi} = \frac{80 - 0}{60 - 40} = 4 \text{ μονάδες } \Psi \text{ ανά}$$

επιπλέον μονάδα Χ

Στο υποτμήμα AA' :

$$KE_{X \rightarrow \Psi} = \frac{\Delta \Psi}{\Delta X} \Leftrightarrow 4 = \frac{\Psi_{A'} - 0}{60 - 50} \Leftrightarrow \Psi_{A'} = 40 \text{ μονάδες } \Psi$$

Δ4. Να χαρακτηρίσετε το συνδυασμό που αντιστοιχεί σε 25 μονάδες του αγαθού X και 80 μονάδες του αγαθού Ψ (μον. 2). Τι συμβαίνει στην οικονομία όταν παράγεται ο συνδυασμός αυτός; (μον. 3)

Μονάδες 5

Διευκρίνιση: Κατά τους υπολογισμούς σας, όπου αυτό απαιτείται, να χρησιμοποιήσετε δύο (2) δεκαδικά ψηφία.

Συγκρίνουμε τον δοσμένο συνδυασμό με τον μέγιστο συνδυασμό B (40, 80):

$$X = 25 < X_B = 40$$

$$\Psi = 80 = \Psi_B$$

Με την ίδια ποσότητα του Ψ παράγεται μικρότερη ποσότητα του X. Ο δοσμένος συνδυασμός είναι εφικτός, αλλά όχι μέγιστος, και βρίσκεται κάτω από την ΚΠΔ. Η οικονομία δεν χρησιμοποιεί όλες τις παραγωγικές της δυνατότητες και ορισμένοι ή όλοι οι παραγωγικοί συντελεστές υποαπασχολούνται.